

ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ У ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

ДОСЛІДЖЕННЯ

ЗМІСТ

Методологія та географія	3
Домогосподарства	4
Працевлаштування та складнощі під час працевлаштування	4
Навчання	8
Фінансові потреби	8
Підприємства	9
Галузі та оплата праці	10
Навчання (спроможності та потреби)	11
Висновки	14

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ГЕОГРАФІЯ

З 10 липня по 29 вересня було проведено опитування домогосподарств та ключових інформантів у 14 областях України та місті Київ. Головна мета опитування з'ясувати яка ситуація з працевлаштованістю серед ВПО¹ та причини, що перешкоджають цьому процесу. Також виявити потребу у навчанні серед ВПО для перекваліфікації та необхідність, спроможність у підприємств покривати цю потребу.

Головний метод збору інформації — напівструктуроване інтерв'ю та анкетування, що проводилось за допомогою заповнення Кобо-форми. Для домогосподарств та представників підприємств заповнювались дві різні анкети.

Дослідження не є репрезентативним, проте відображає основні тенденції щодо досліджуваної тематики серед тих груп населення, які були опитані.

¹ ВПО — внутрішньо переміщена особа.

ДОМОГОСПОДАРСТВА

Загалом за час проведення дослідження моніторинговою командою Право на Захист було опитано 911 домогосподарств (питання ставилися голові ДГ², що також надавав інформацію про інших членів ДГ). Були поставлені питання щодо можливостей працевлаштування, бажаної заробітної плати, досвіду пошуку праці, потреби в навчанні, спілкування українською мовою.

Кількість опитаних домогосподарств

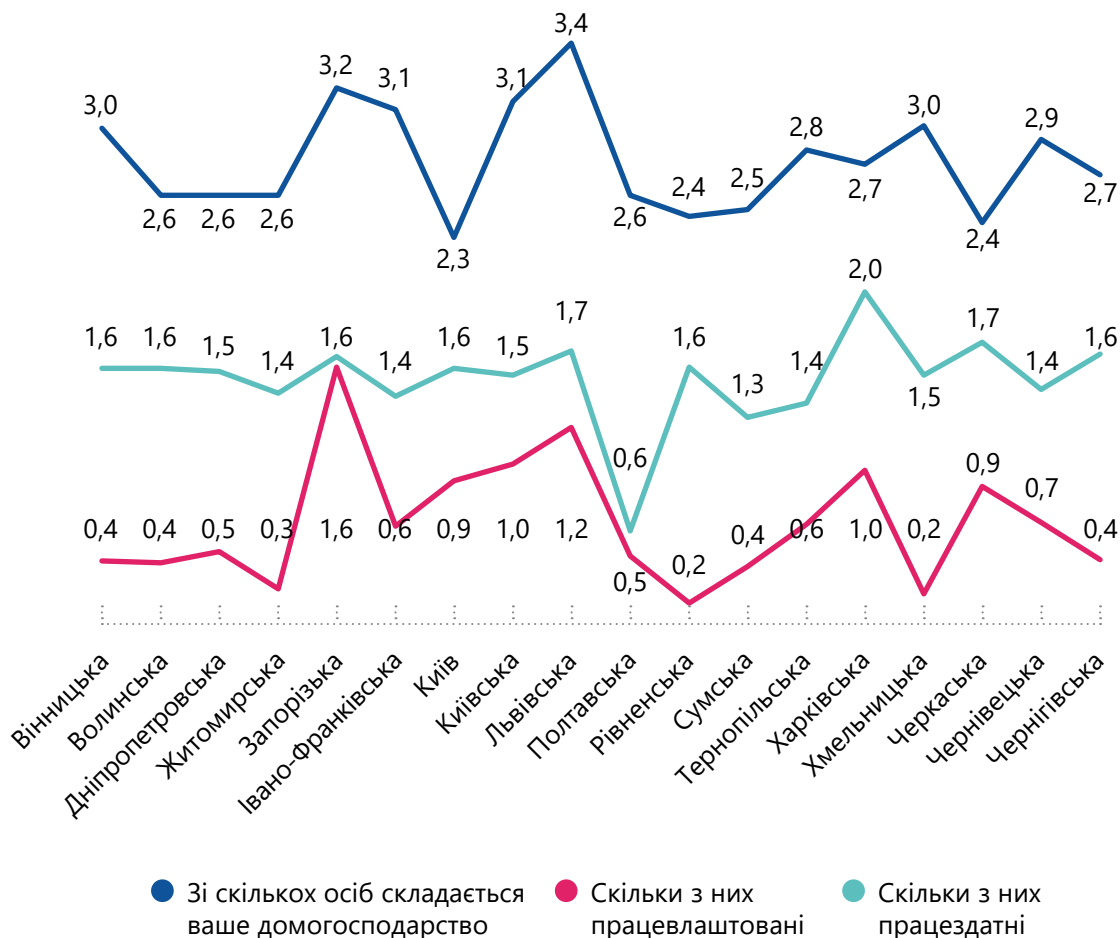
Голови ДГ надавали інформацію щодо загальної кількості членів ДГ, кількості працездатних, та яка кількість членів ДГ працює.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА СКЛАДНОЩІ ПІД ЧАС ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Загалом кількість членів домогосподарств, які були опитані становить 2 436, включно з головами ДГ, які були опитані. Серед загальної кількості членів ДГ, працездатних — 1 367 (56%), а працюючих на момент опитування — 604 (25%).

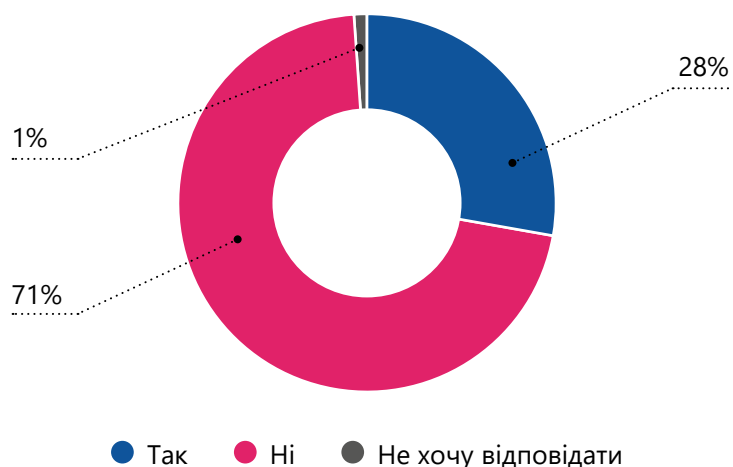
² ДГ — домогосподарство.

Середня кількість осіб по категоріях

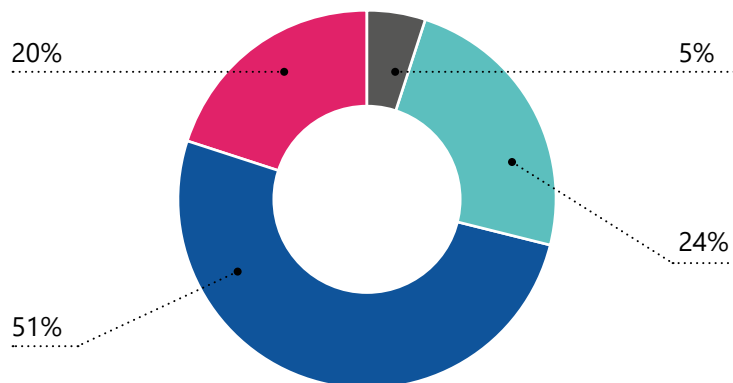
Як показало дослідження, приблизно 28% голів домогосподарств має роботу.

Чи маєте ви постійне місце роботи?

Із загальної кількості непрацевлаштованих людей близько 29% не відчують великої потреби працевлаштуватися, але 71% опитаних дуже потребують працевлаштування.

Важливість працевлаштування

● Зовсім не критично ● Є невелика потреба ● Досить важливо ● Вкрай важливо

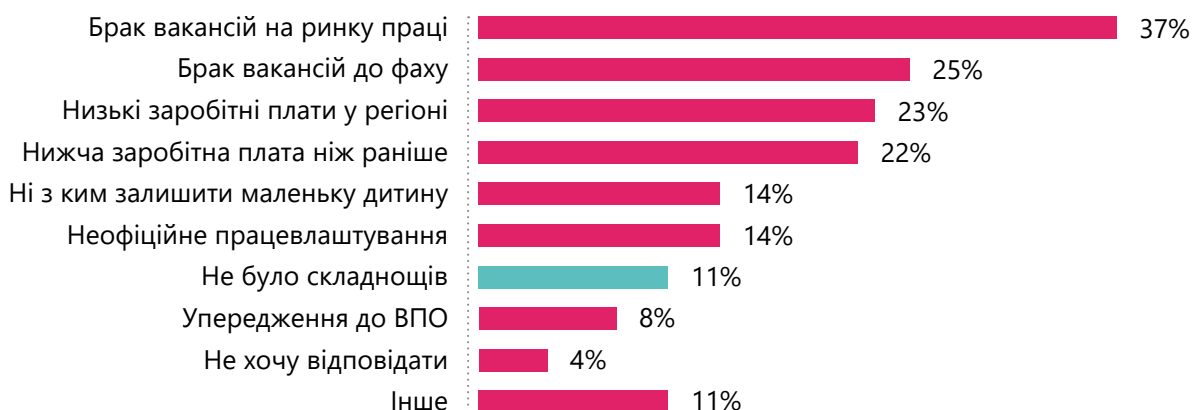
Серед причин, з яких людина не працює, найчастіше називали відсутність вакансій з пристойною заробітною платою та/або за фахом та неможливість працевлаштуватись через догляд за дитиною.

Чому не працюють працездатні члени вашої родини

Серед складнощів при працевлаштуванні на роботу опитані найчастіше назвали: брак вакансій на ринку праці загалом, та, зокрема, підходящих для наявного у ВПО фаху, низьку заробітну плату. Серед інших факторів, які стримують працевлаштування були зазначені такі проблеми як догляд за хворими родичами або малими дітьми, побоювання офіційного працевлаштування у зв'язку з мобілізацією, недавня релокація (переїхали кілька днів тому та не встигли знайти роботу), погане транспортне сполучення з місцем роботи, навчання для студентів та упереджене ставлення до ВПО як до людей, які в будь який момент можуть переїхати в інше місце.

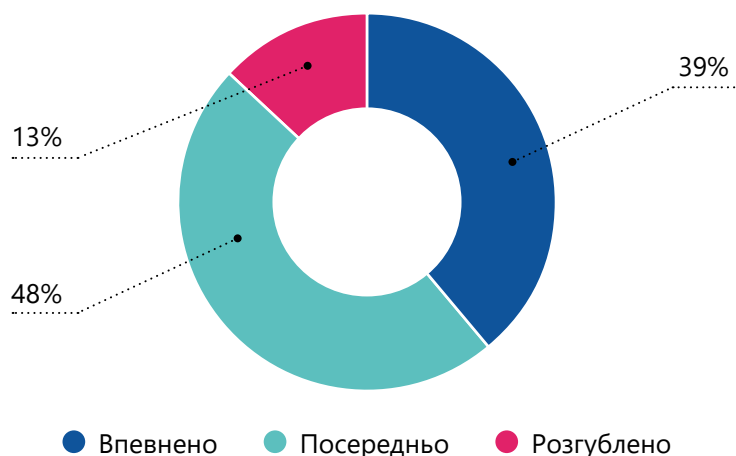
Складнощі при працевлаштуванні

Також, з 911 опитаних, 8% привернули увагу до мовного питання, а саме — 2% вважають, що російськомовних не беруть на роботу, 6% почувалось невпевнено в україномовному середовищі. У той же час, потребу у вивченні української мови відмітили 13% респондентів. Серед них $\frac{2}{3}$ потребують навчитися спілкуванню українською мовою на побутовому рівні, а майже половина хотіла б опанувати ділову українську мову.

Серед тих, хто не має зараз постійного місця роботи, 61% не відправляли своє резюме потенційним роботодавцям. Серед тих, хто відправляв резюме, лише половина (49%) була запрошена на співбесіду. Загалом, зі 116 респондентів, яких запросили на інтерв'ю, лише 39% почувалися впевнено, а 13% розгубилися.

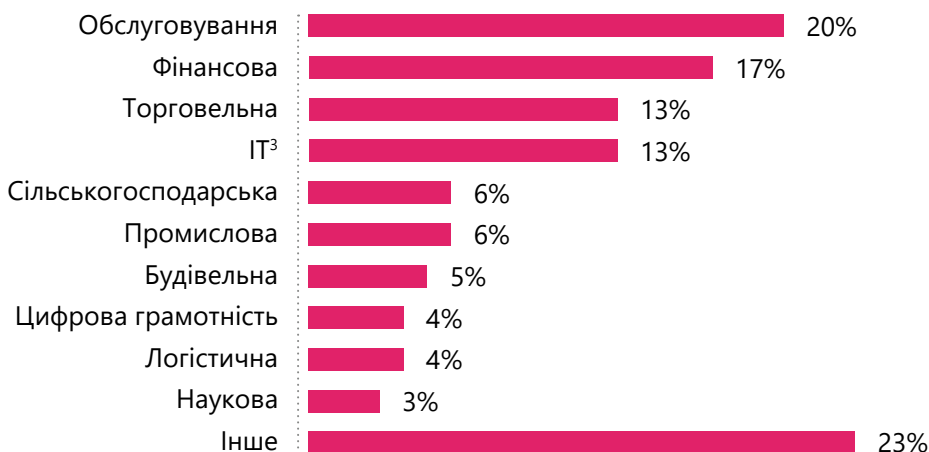
Як ви почувалися на інтерв'ю?

НАВЧАННЯ

26% опитаних представників ДГ озвучили потребу в додатковому професійному навчанні. Серед них переважна більшість бажає пройти навчання в сфері обслуговування, фінансів та інших сферах. В інших сферах найчастіше респонденти обирали курси водіїв, комп'ютерної обізнаності, англійської мови, медичних та соціальних працівників, працівника індустрії краси.

Навчання в якій сфері ви потребуєте?

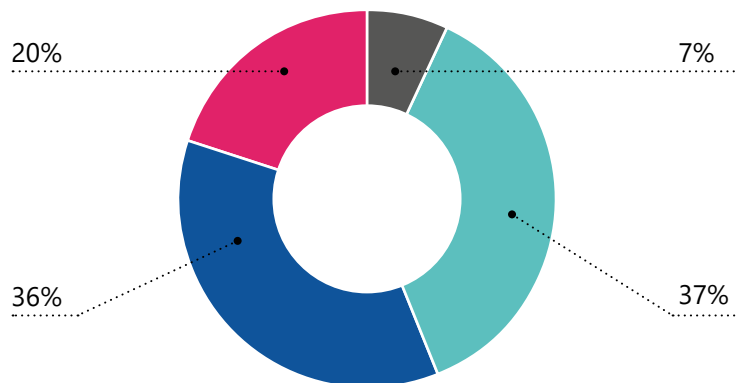

Задоволеність існуючою роботою у працюючих респондентів перебуває на невисокому рівні — 42% працюючих осіб не задоволені своєю роботою та хотіли б змінити її.

ФІНАНСОВІ ПОТРЕБИ

Переважна більшість (близько 75%) опитаних вважає комфортним дохід для домогосподарства у розмірі від 11 до 30 тис грн.

Фінансові потреби ДГ в місяць

● До 10 тис. грн ● 10–20 тис. грн ● 20–30 тис. грн ● Більше 30 тис. грн

³ ІТ — Інформаційні технології.

ПІДПРИЄМСТВА

Серед підприємців та керівників підприємств було опитано 116 респондентів з різних сфер господарства та різних форм власності. Підприємці відповідали на питання стосовно потреби в нових працівниках, рівня пропонованої заробітної плати, можливостей навчання працівників та необхідності додаткового підсилення для такого навчання.

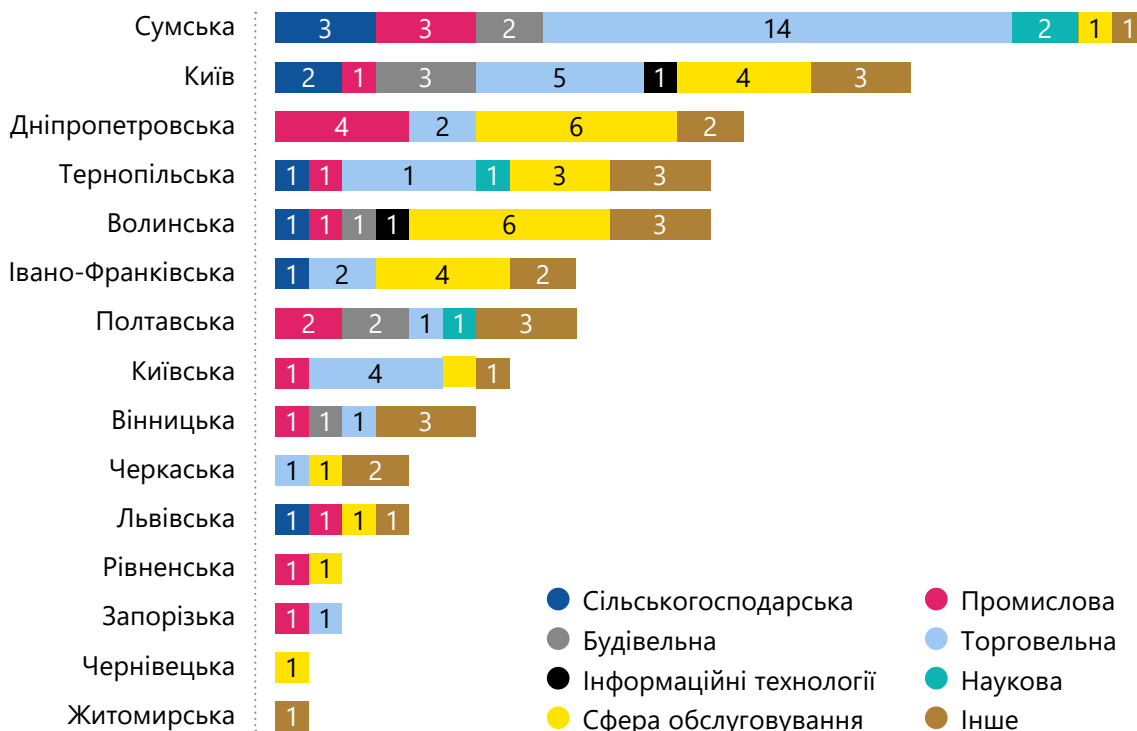
Кількість опитаних представників підприємств по областях

В зв'язку з тим, що завданням моніторингової команди було не тільки опитування підприємців, а і створення бази даних підприємств, найбільшою групою опитуваних стали представники тих підприємств, чиєю продукцією або послугами пересічний громадянин користується щоденно. Відповідно, це такі підприємства, які потенційно можуть мати найбільшу можливість у залученні нових кадрів після отримання короткострокового навчання. Це, у першу чергу, представники сфери послуг та торгівлі. Проте, для отримання даних про можливості і потреби підприємств з іншим масштабуванням також були опитані представники підприємств з галузей промислового виробництва, сільського господарства, будівельної, фінансової, логістичної, ІТ та інших.

Підприємці зі сфери обслуговування та торгівлі запропонували майже $\frac{2}{3}$ усіх вакансій.

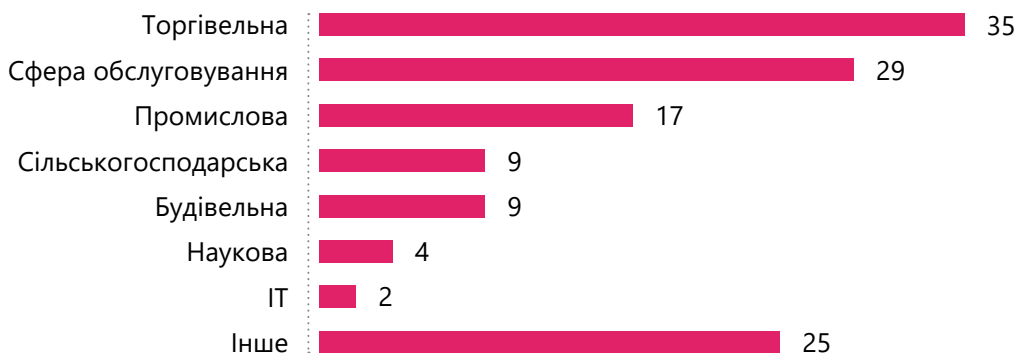
Сфери діяльності підприємств по областях

ГАЛУЗІ ТА ОПЛАТА ПРАЦІ

Як попередньо зазначалось, серед опитаних підприємців були компанії різного розміру, форм власності, місцеві так і релоковані. Найбільшими опитаними компаніями були торговельна компанія «Дніпро-М» (представництво в Тернопільській області) з кількістю працівників понад 2 500, завод промислового обладнання в Сумській області (915 людей), виробничо-торгова компанія «ПанКурчак» у Волинській області (1 000 людей). З іншого боку, також представлені невеликі компанії з кількома працюючими. Загальна розбивка кількості опитаних підприємств по сферах діяльності виглядає наступним чином.

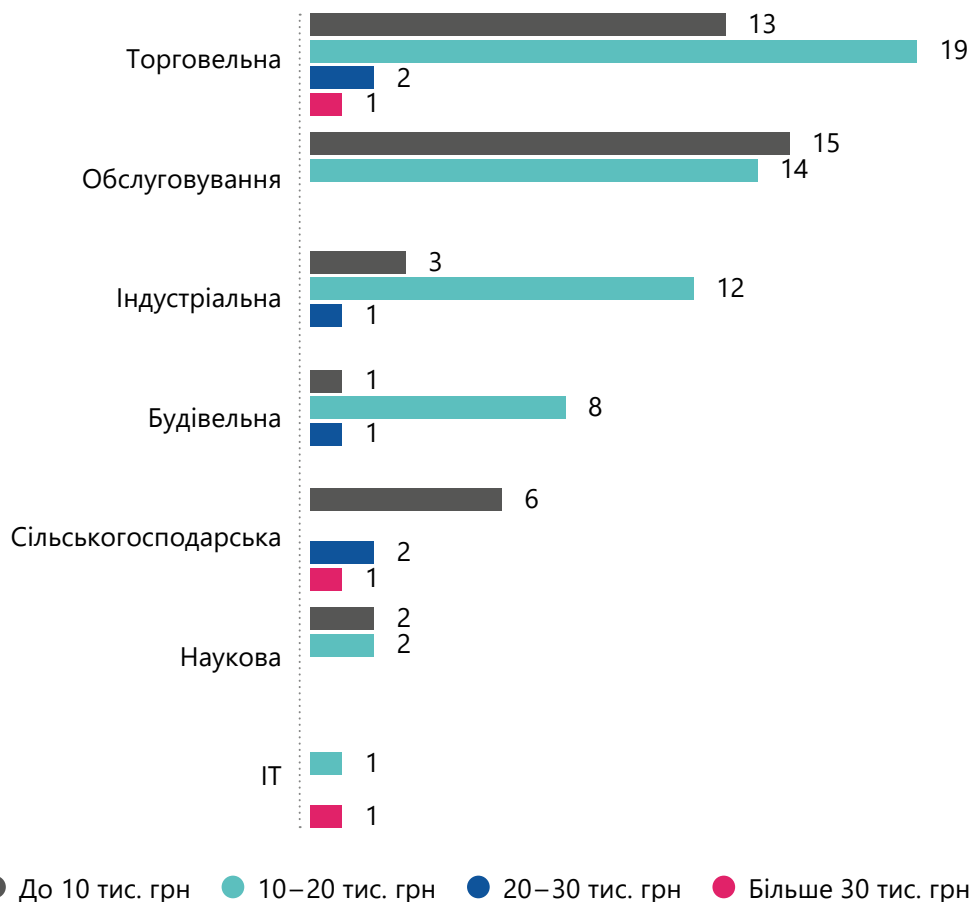
Кількість анкет по галузях

Серед підприємств, позначених як інші, були організації, що займаються вантажними та пасажирськими перевезеннями, благодійністю, кейтерінгом, виробництвом їжі, харчових добавок, кормів для тварин, поліграфією, каменеобробкою, спортивні та соціальні установи.

У наступній діаграмі наведений рівень заробітної плати, яку підприємства в різних сферах можуть запропонувати новим співробітникам. Відповідно можна бачити сферу, рівень зарплати, яка виокремлена кольором та кількість підприємств, які були опитані і мають відкриті вакансії (позначенні абсолютним числом біля кожного з рівнів заробітної плати).

Рівень заробітної плати у різних сферах

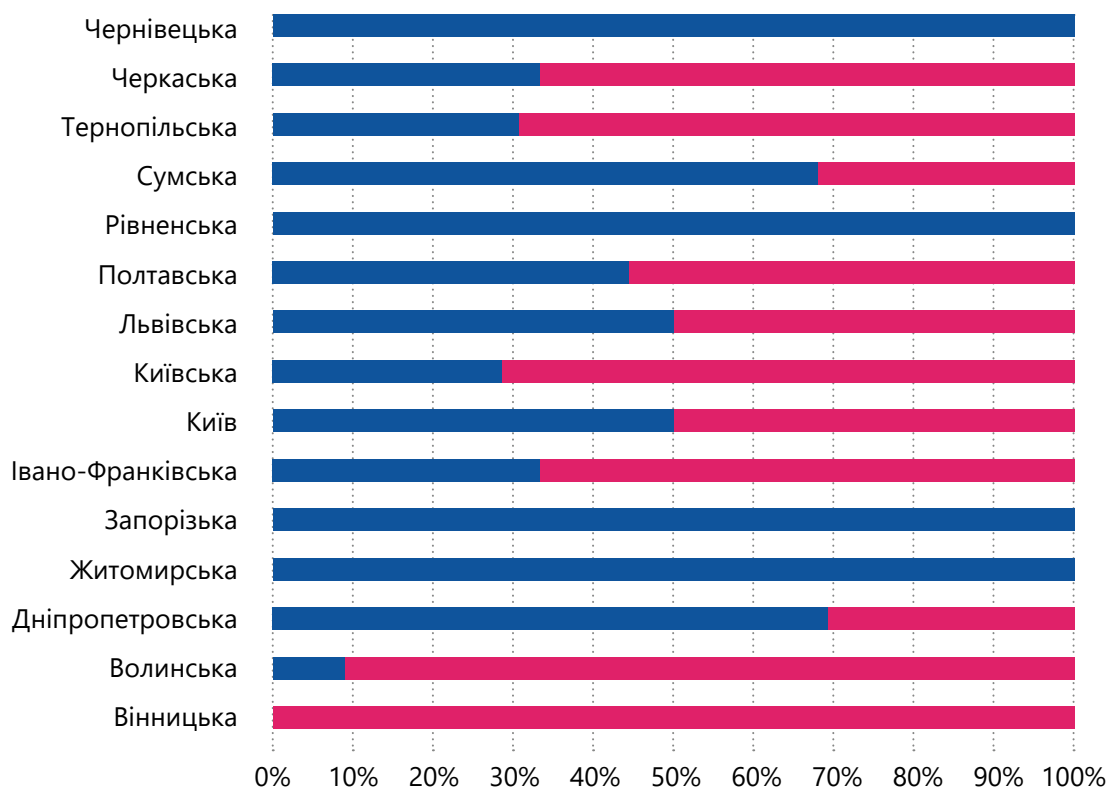

НАВЧАННЯ (СПРОМОЖНОСТІ ТА ПОТРЕБИ)

Більше половини опитаних підприємців мають бажання навчати нових працівників. Серед запропонованих вакансій наявні різні спеціальності: від різноробочих до спеціалістів високого рівня інженерів, агрономів, трактористів, зварювальників, викладачів.

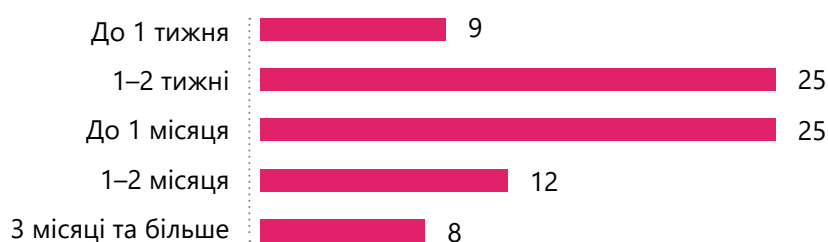
Проте, не всі підприємства мають можливість навчати. Спроможність опитаних підприємств до навчання потенційних співробітників на своїй базі варіюється в залежності від регіонів наступним чином.

Спроможність підприємств навчати на своїй базі

Найчастіше таке навчання може продовжуватися від 2 тижнів до місяця.

Термін навчання

Для проведення такого навчання потрібні інвестиції, на які підприємства не завжди можуть знайти резерви. Тобто, для створення нових робочих місць потрібна допомога у вигляді закупівлі додаткового обладнання та інструменту, оплати роботи інструкторів з навчання та навчальних матеріалів. Також потрібні приміщення для навчання та обладнання додаткових робочих місць. Серед інших варіантів підтримки підприємств в навчанні нових співробітників найчастіше йшлося про заходи для покращення психологічного стану нових працівників та їх бажання працювати.

Яка підтримка необхідна підприємству

Рівень пропонованої підприємствами заробітної плати у різних сферах показує, що найвищі доходи мають робітники торгівлі, сільськогосподарської сфери та ІТ.

Більше половини пропозицій практично у кожній сфері — це заробітна плата від 10 до 20 тис грн на місяць.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного опитування було з'ясовано, що існує декілька ключових проблем, які заважають ефективно використовувати людський потенціал та задовольняти життєві потреби ВПО та інших верств населення, які втратили роботу у зв'язку з війною.

Майже половина опитаних домогосподарств не має в своєму складі працюючої особи, що робить домогосподарство залежним від надання різних видів соціальної допомоги (пенсії, соціальні виплати, гуманітарна допомога), а також створює додаткове навантаження на бюджет держави та місцеві бюджети. Зазвичай, до непрацюючих людей відносяться пенсіонери, але в нашому випадку більше половини працездатних членів ДГ не працевлаштовано, що свідчить про неможливість працевлаштуватися та годувати свої родини саме для людей працездатного віку. Отримання роботи вкрай важливо для респондентів, навіть майже половина працюючих вимушено працює на таких видах роботи, яка їх не задовольняє.

У той же час, майже половина керівників підприємств готова створювати нові робочі місця та інвестувати в навчання людей, тобто їм потрібні нові робітники та вони хочуть розвивати та збільшувати свої підприємства.

Одним з головних критеріїв вибору майбутнього місця роботи вважається зарплата, за умови, що людина буде витратити невеликий час для доїзду на роботу та додому, та ця робота не буде занадто важкою фізично та психологічно. Враховуючи те, що 36% та 37% опитуваних визначили бажану заробітну плату в розмірі 10–20 та 20–30 тис грн на місяць, ми бачимо, що така ЗП можлива в будівельній, промисловій, сільськогосподарській та торгівельній сферах. Керівники підприємств в цих сферах готові навчати або перевчати людей для роботи на своїх підприємствах. Донорами цих навчальних програм можуть бути державні програми працевлаштування переміщених осіб або інші гуманітарні організації. Також ми бачимо необхідність допомоги у створенні самих вакансій. Розуміння підприємствами можливості створення вакансій та залучення під це грантових грошей створюють зацікавленість працівників, а згодом і нові робочі місця. Тобто саме це може бути першим кроком, поштовхом до зростання окремого підприємства та економіки в цілому.

Окрему увагу варто приділити вмінню самопрезентації людини, що намагається працевлаштуватися. Як ми бачимо з опису, 43% непрацевлаштованих людей ніколи не створювали (не мають) резюме, а з тих, хто створював, тільки половина отримала запрошення на співбесіду. Надалі більшість почувалася невпевнено на співбесіді, в результаті чого не отримала пропозицію про працю. Ми бачимо велике поле для діяльності у цьому напрямку. По-перше, ознайомити людину з процесом сучасного рекрутингу, навчити створювати резюме та описувати свої сильні сторони. Також людина має підготуватися до співбесіди, продумати питання, які їй можуть задати та як на них відповісти, щоб показати себе з найвигіднішої сторони. Для цього потрібен тренінг або відеоуроки з залученням психолога або спеціаліста(ів) в сфері HR.⁴

⁴ HR — від англ. Human Resources, спеціалісти з пошуку персоналу.